

Gewasbeschermingsmiddelen horen niet in het milieu, zo luidt de simpele boodschap die waterkwaliteitsbeheerders lijken te hanteren. Dus is de noodzaak groot om te voorkomen dat die middelen in het oppervlaktewater komen. Binnen Syngenta houdt Jan Bouwman zich bezig met het duurzaamheidsbeleid. Zodat we de nieuwe veilige middelen zo lang mogelijk kunnen gebruiken.

Het belang van een sealdop

Jan Bouman, manager duurzaamheid bij Syngenta Crop Protection

Het zal maar door weinig gebruikers bewust zijn opgemerkt, maar bij veel vloeibare gewasbeschermingsmiddelen zit er geen sealdopje meer op de opening van de verpakking. Ooit was dat bedoeld om te garanderen dat de juiste hoeveelheid nog in de verpakking zat en er niet mee was geknoeid. Nu is het dopje verdwenen om het water schoner te maken. Het water schoner te maken, zult u zich afvragen. Door zo'n klein dopje te laten verdwijnen? Toch is dat een belangrijke bron van de puntmissies die optreden bij het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, zo benadrukt Jan Bouwman van Syngenta Crop Protection. Hij werkt voor de Europese organisatie en probeert in Noordwest-Europa het gebruik van middelen duurzamer te maken. Dus houdt hij zich bezig met - op het oog - kleine zaken, zoals dat sealdopje. "Het lijkt zo'n onbenullig ding, maar iedereen weet hoe snel juist zo'n dopje wegwaait. Want waar laat je het anders. Waait het weg, dan is de kans groot dat het in de sloot eindigt. En dan blijken we zo schoon te werken dat dit in de meetresultaten naar voren komt. Uit drift komt namelijk nog maar zo weinig in de sloot, dat juist de andere bronnen tot problemen leiden."

"Uit drift komt nog maar zo weinig in de sloot, dat juist de andere bronnen tot problemen leiden."

Voor de fabrikanten van de gewasbeschermingsmiddelen was dit de reden om op zoek te gaan naar nieuwe manieren om de vaten en jerrycans af te sluiten. Een van de redenen waarom Syngenta haar S-pac heeft ontwikkeld als verpakkingstypen. Het is hun bijdrage in de speurtocht naar mogelijkheden om een nog zorgvuldiger gebruik van middelen te verwezenlijken.

Dat we ons druk maken om sealdopjes markeert de grote stappen die zijn gezet bij het zorgvuldiger gebruik van de middelen, stelt Bouwman vast. "Niet voor niets is bij de evaluatie van het gewasbeschermingsplan vastgesteld dat we de emissie al met 85 procent hebben verlaagd. Alleen is dat niet genoeg. We moeten nog verder en daar moeten we nu aan gaan werken."

Dat bedrijven zich daar nog meer zorgen om maken, heeft mede te maken met de Kaderrichtlijn Water die de komende jaren van kracht wordt. Nog meer dan in het verleden zal de aandacht daarmee verschuiven naar het voorkomen dat middelen in het oppervlaktewater terecht komen. Water is voor gebruikers en in-

dustrie een lastige, omdat er zoveel wordt gemeten en geregistreerd. Gevoegd bij de strenge normen die worden gehanteerd, maakt dat hier nadrukkelijk de aandacht op ligt. "Iedereen moet zich realiseren dat er steeds meer en steeds vaker zal worden gemeten en dat dit ook steeds nauwkeuriger gebeurt. Ook al zijn we dus nauwkeuriger en spuiten we beter, de kans is groot dat we geconfronteerd blijven worden met overschrijdingen." Het voorkomen van overschrijding is vooral belangrijk omdat de Kaderrichtlijn Water overheden handvatten geeft om middelen na een eerste termijn weer in te trekken. "Bij regelmatige overschrijding zal dat zeker gaan gebeuren. Zeker in ons land, met veel oppervlaktewater, is het dus van groot belang om de middelen zeer zorgvuldig in te zetten."

Bouwman vindt dat best een moeilijke boodschap, omdat er al zoveel is gebeurd. "Ons probleem is dat we de beste grond hebben, de beste boeren, het beste klimaat en de meeste kennis, maar dat we ook het meeste oppervlaktewater hebben en met de meeste mensen per vierkante kilometer te maken hebben. Daarom is het ook belangrijk om bij het spuiten oog te hebben voor omwonenden. Discussies met hen moet je voorkomen." Juist door die grote hoeveelheid oppervlaktewater is het volgens Bouwman zo belangrijk om alle aandacht te blijven richten op de sloten en watergangen langs de percelen. "Door het gebruik van nieuwe middelen en nieuwe technieken hebben we de belasting van het oppervlaktewater al ver teruggebracht. Het gevolg is dat drift nauwelijks nog een rol speelt. Dat maakt het zo belangrijk om de andere bronnen van puntmissies aan te pakken."

Naast het al genoemde wegwaaiende sealdopje is dat volgens hem ook zorgvuldig werken bij het vullen. Ook daar geldt dat het morsen van middelen boven oppervlaktewater of het terugspoelen van spuitvloeistof bij het tanken een direct effect hebben op het oppervlaktewater. "Juist dat soort zaken leidt tot tijdelijk hogere concentraties die bij meetpunten kunnen worden gevonden."

In het verlengde daarvan ligt ook het schoonmaken van de spuiten. Bij het reinigen van de spuit geldt dat dit vooral in het veld plaatsvindt, maar er is ook het uitwendig reinigen van de spuit. Het gebeurt niet vaak, maar als dat niet op een goed afgeschermd spuitplaats is, kan ook dat leiden tot het afspoelen van vervuild water naar het oppervlaktewater. Met ook daar weer de puntbelasting.

Net als andere fabrikanten is Syngenta daarom bezig met het introduceren van een systeem voor het opvangen van restvloeistoffen uit de tank en reinigingswater van uitwendige reiniging van de tank, maar ook laarzen of spuitdoppen. Het bedrijf werkt met het Heliosec-systeem, dat in Frankrijk al veel wordt gebruikt. Dit is een systeem waarbij van de restvloeistof, het water wordt gescheiden van de opgeloste bestrijdingsmiddelen, simpelweg door het water te laten verdampen. De overgebleven middelen blijven achter op een plastic laag, die vervolgens moet worden afgevoerd.

“Door nieuwe middelen en nieuwe technieken hebben we de belasting van het oppervlaktewater al ver teruggebracht.”

Een laatste punt waar Bouwman met enige schroom aandacht voor vraagt, zijn de plassen op het land. En dan met name de afwateringsgeultjes die worden gegraven. Uit verkennende onderzoeken blijken deze plassen een mooie verzamelbron van spuitmiddelen. Met het gevaar dat ze direct terug te vinden zijn als er een greppeltje naar de sloot is gegraven. “Voor de komende jaren is dit absoluut een zorgpunt”, aldus Bouwman. “Het lijkt één van die onbekende bronnen, wat ook te verklaren is. Het benadrukt nog meer de noodzaak voor bodemleven en de zorg voor een goede grondbewerking, want daar begint het probleem vaak. In het najaar kapotgereden kopeinden krijgen onvoldoende aandacht, met als gevolg in een natte juni- of julimaand plassen met daarin bodem- en contactherbiciden.”

In zijn ogen ligt daar ook een rol voor de loonwerker. Die kan in het najaar al aandacht vragen voor het probleem en proberen kapotgereden stukken zo snel mogelijk op te knappen. Het zijn allemaal stappen waarbij de loonwerksector een belangrijke bijdrage kan leveren. Het is daarbij net als bij de deflectors bij de zaaimachines. “Dankzij de snelle acceptatie en het opbouwen daarvan hebben we laten zien dat het kan. Zo moeten we ook de laatste bronnen aanpakken.”

Tekst en foto: **Toon van der Stok**